

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ GÜZEL
SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM
DALI KEMAN ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN MÜZİKAL
BOĞUMLAMA EĞİTİMİNİN TEMEL MÜZİKAL BOĞUMLAMA
ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ***

Dr. Gamze Elif TANINMIŞ

Gazi Üniversitesi
GEF Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
gamzeb@gazi.edu.tr

ÖZET

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı keman öğrencilerine uygulanan müzikal boğumlama eğitiminin temel müzikal boğumlama özelliklerine etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Verilerinin toplanmasında iki bölmeli ölçekten oluşan gözlem formu ve onunla elde edilen nitel verilerin nicel veriye dönüştürülmesinde de beş bölmeli gözlem sonuçlarını puana dönüştürme ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; uygulanan müzikal boğumlama eğitiminin, öğrencilerin temel müzikal boğumlama özelliklerini olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Keman Eğitimi, Müzikal Boğumlama

**THE EFFECT OF THE MUSICAL ARTICULATION EDUCATION ON THE
VIOLIN STUDENTS' MUSICAL ARTICULATION ABILITY AT GAZİ
UNIVERSITY GAZİ EDUCATION FACULTY FINE ARTS EDUCATION
DEPARTMENT MUSIC EDUCATION BRANCH**

ABSTRACT

The purposes of this study are to determine the effect of the musical articulation education on the violin students' musical articulation ability at Gazi University Gazi Education Faculty Fine Arts Education Department Music Education Branch. The data was collected through an observation form consisting of two sections, and a questionnaire consisting of five sections used to quantify the qualitative data. Yet, the study was determined that the musical articulation education applied affects the students' musical articulation characteristics positively and meaningfully.

Keywords: Violin Education, Musical Articulation.

---

* 2008 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde kabul edilen doktora tez çalışmasının bir ürünüdür.

1. GİRİŞ

Sözlük anlamı olarak boğumlama (artikülasyon), dil, dudak, damak, geniz vb. organlar aracılığıyla sesleri oluşturup çıkarma, eklemle demektir (Resimli Ansiklopedik Büyük Sözlük, 1990: 344).

Konuşmanın temel ögesi boğumlama değildir. Özbay'a (2005) göre boğumlama, "heceleri iyi anlaşılacak şekilde meydana getirmektir. Güzel konuşmada en önemli unsurlardan birisi seslerin etkili, doğru ve yeterli ölçüde boğumlandırılmasıdır. Seslerin dinleyiciler tarafından sağlıklı olarak duyulması yüksek sesle konuşulmasından ziyade hecelerin düzgün boğumlanmasına bağlıdır. Konuşmaya dayalı mesleklerin hemen hepsinde konuşma eğitiminin tartışmasız en önemli kısmı boğumlama eğitimidir. Boğumlama eğitiminin amacı ağızımızdan çıkan her sesi doğru ve etkili çıkarmaktır".

Tortsov'a göre konuşma müziktir. Bir rolün veya bir piyesin metni bir melodidir, bir opera ya da bir senfonidir. Sahnede boğumlama, şarkı söyleme sanatı gibi güç bir iştir; eğitim ve virtüözlüğe varan bir teknik ister. Bir oyuncu, kendi konuşması ve sesiyle yalnız kendini değil, dinleyicileri de hoşnut etmek, söylediklerini onlara duyurmak ve anlamlarını sağlamak zorundadır. Sözcükler, tonlamalarıyla dinleyicilerin kulaklarına rahatlıkla erişebilmelidir (aktaran: Taşer, 2000: 246).

İnsan ilişkilerinin temelini iletişim oluşturur. Uçan'a (1997) göre iletişim, iletişim sürecinin meydana geldiği ortamın niteliğine, iletişim sisteminin gelişmişlik düzeyine, iletişime katılan kaynak ve alıcının sayısına ve örgütlenme düzeyine, iletilen bildirinin (mesajın) içeriğine, iletişimde kullanılan kanalın türüne, iletişim kanalının yöneldiği duyu organına, iletişimin amacına ve gerçekleştiği alana göre çeşitlilik gösterir. Bu alanlardan biri de sanatsal iletişimin dallarından biri olan müziksel iletişimdir. Müziksel iletişim temelde "duygu, düşünce, izlenim, tasarımları veya bunları içeren davranışları belirli güzellik anlayışlarına göre birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bütünlerle kurulan belli ilişkiler yoluyla ortaklaşma ve paylaşma süreci" olarak tanımlanmaktadır (Uçan, 1996: 72,76).

"Müziksel iletişimin gerçekleşmesi besteci, seslendirici-yorumcu ve dinleyici arasında ortak ya da benzer yaşantı alanlarının varlığına, büyüklüğüne ve bu alanların müziksel bildiride yansıtılma derecesine bağlıdır. Çünkü estetik iletişim, besteci ile seslendiricinin-yorumcunun, besteci ile dinleyicinin, seslendiricinin-yorumcu ile dinleyicinin ve besteci-seslendirici/yorumcu-dinleyici üçlüsünün ortak ya da benzer yaşantılara sahip oldukları alanlarda gerçekleşir" (Uçan, 1996: 87).

Müziksel iletişimin gerçekleşmesinde, bir başka deyişle müzik sanatının ifade edilmesinde seslendirme/yorumlama, seslendiricilik/yorumculuk gibi kavramlar büyük önem taşımaktadır.

Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi'nde (1998: 860), yorum ".Bir müzik yapıtının anlam, üslup ve niteliklerini icra sırasında gözetmek, bunu bestecinin düşündüğüne en yakın biçimde ya da tümüyle bağlı kalarak dinleyenlere aktarabilmek..." biçiminde ifade edilmiştir.

Bir başka müzik ansiklopedisi'nde ise yorum, bir müzik yapıtının anlamını, stilini, karakterini ve genel niteliğini icra sırasında aktarmak ve icracının kişilikli tavrını da ortaya koyarak bestecinin yaratıcı müzikal fikirlerini dinleyiciye iletmesi olarak ele

alınmıştır (aktaran: Şen, 2001: 2).

Çağdaş Türk Bestecilerimizden Yalçın Tura ise yorumu şu sözleriyle ifade etmiştir:

“ İyi bir icra, eserin üslup özelliklerine riayet eden, o özelliklerle birlikte eserin bütün inceliklerini ve gizli güzelliklerini ortaya koymaya çalışan, eserin muhtevasını ve bu muhtevada yatan gizli manayı dinleyiciye en iyi şekilde ulaştırmayı amaçlayan icradır...Üslup özelliklerine riayet, iyi bir icranın temel şartıdır”.

Menuhin’e (1986) göre yorum; eserin tam olarak anlaşılmasından geçer. Müzisyen, icracı, sanatçı eseri çok iyi anlamalıdır, ya da en azından kendini kısıtlanmış değil özgür hissedecek kadar iyi anlamalıdır.

Galamian’a (1962) göre yorumlama çalgı eğitiminin son hedefidir. Aslında var oluş nedenidir. Teknik, bu amaca varmak için kullanılacak araçtır. Bu nedenle teknik donanımlara sahip olmak başarılı bir icra için tek başına yeterli değildir. Ayrıca icracının çaldığı eserin yorumunu sıkıcı ve aşırı detaycılıktan daha üst bir seviyeye çıkarabilmesi için müziğin anlamını tamamen kavramış olması, esere kişisel, duygusal ve yaratıcı bir hayal gücü örüntüsü içerisinde yaklaşması gerekmektedir.

Müzikal performansta da müziği dinleyiciye anlaşılır bir şekilde sunmayı sağlayan yöntem, yorumlamanın önemli boyutu olan müzikal boğumlama değildir. Bir müzik eserini iyi ve artistik çalmaya götüren çeşitli öğelerden belki de en önemlisidir.

Bir müzikal eser, bizim müziksel duyumuzu etkileyen ritmik, melodik ve armonik bir düzen içindeki notalardan ve cümle denilen çeşitli uzunluktaki bir dizi kısa parçalardan oluşmaktadır. Boğumlama, keman müziğine uygulandığında müziksel cümleleri ifade etme, temalar, gelişmeler veya değişik her yapıdaki parçalar olsun bunların doğru oranda karşılıklı ilişkileri, ritmik ve ezgisel karakterlerine göre ayırtıların (nüansların) ve vurgunun uygun oranda kullanımı sanatıdır (Auer, 1980: 70).

Bu yüzden müziğin doğru bir şekilde dinleyiciye aktarılmasında çalıcıya büyük görevler düşmektedir. Çünkü bir müzik eserinin anlaşılması temel müzik bilgilerinin yanında müziğin hissedilmesine, müziğin içerdiği anlamlara önem verilerek seslendirilip yorumlanmasına bağlıdır. Bunlar da mesleki müzik eğitiminin ana boyutlarından biri olan çalgı eğitimi ile kazanılan ve geliştirilen davranışlardır.

Müzik eğitiminin üç ana türünden biri olan mesleki müzik eğitimi, ülkemizde yükseköğretim düzeyinde devlet konservatuarlarında, müzik ve sahne sanatları fakülteleri ile eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümleri ya da müzik eğitimi anabilim dallarında verilmektedir. Eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik eğitimi anabilim dallarında verilen müzik öğretmenliği eğitimi ile müzik öğretmeni yetiştirmek amaçlanırken, aynı zamanda duygu ve düşüncelerini müzikle ifade edebilen ve bunu başkaları ile paylaşabilen birey de yetiştirmektedir.

Bayraktar’a göre “Müzik öğretmenin, eğitimciliğinin yanı sıra sanatçı kimliği çok önemlidir. Müzik dersi bir sanat dersidir. Müzik öğretmeni sanatçı kimliğiyle öğrencilerini etkilemeyi başarmak zorundadır, çünkü bir anlamda sınıfta varoluşunun nedeni budur”.

Say’a göre ise “ Müzik öğretmeni salt eğitimci değil, sanat eğitimcisidir,

dolayısıyla kendi sanat dalı müzikte yetkinleşmesi gerekir. Müzikçi vasıfları eksik olan bir müzik öğretmeni, öğrencilerin müzik beğenilerini ve müziksel davranışlarını geliştirmede yetersiz kalabilir”.

Bu nedenle mesleki müzik eğitiminin ana boyutlarından biri olan çalgı eğitimi, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda önemli bir yer tutmaktadır. Öğrenci çalgısı yoluyla, yeteneğini geliştirecek, müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirecek, müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışacak, çalgı öğretimi için gerekli ilke, yöntem ve teknikleri öğrenerek uygulayacaktır. Bu yolla da gelecekte üstleneceği müzik eğitimciliği görevine hazırlanmış olacaktır. Çalgı eğitimi, bir müzik öğretmeni adayı için çok önemli bir derstir (Günay-Uçan, 1975: 20).

Çalgı eğitiminin ana dallarından biri yaylı çalgı eğitimi, yaylı çalgı eğitiminin başta gelen bir dalı da keman eğitimidir. Bu kurumlardaki keman eğitiminde, keman eserlerini müzikal olarak algılayabilme, kavrayabilme, ifade edebilme, müzikal bütünlüğe ulaşabilme kısaca müzik dilinin olmazsa olmazlarını en etkili ve en verimli şekilde sergileyebilme gibi beklentiler büyük önem taşır. Bunların yanı sıra keman derslerinde de öğrencilerin müziği algılayabilmeleri, ifade edebilmeleri ve yaşantılarına katabilmeleri amaçlanır.

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki keman eğitimi sürecinde kuşkusuz çeşitli sorunlar yaşanmakta ve bunlara çözümler bulunmaya çalışılmaktadır. Bu sorunlardan birinin, öğrencilerin keman eserlerini seslendirir ve yorumlarken eserin gerektirdiği müzikal boğumlamalara pek dikkat etmeden çalıştıkları ve çaldıkları görülmektedir. Oysa müziğin doğru bir şekilde dinleyiciye aktarılmasında çalıcıya büyük görevler düşmektedir. Ayrıca keman eğitiminin ilk basamağındaki zorluk, çalışılan eserde istenilen ifadeyi vererek müzikal çalma becerisinin gelişimini sağlamakta yatmaktadır. Bu açıdan keman öğrencilerinin müzikal boğumlama özelliklerinin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Bu araştırma eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarındaki keman eğitiminde öğrencilerin müzikal boğumlama özelliklerinin araştırıldığı ilk çalışma konumundadır. Bu açıdan ve keman eğitimi alanında bu konuda bundan sonra yapılacak olan araştırmalara temel olması ve yeni ipuçları vermesi bakımından önemlidir.

Bu doğrultuda yapılan araştırmanın ana problemi ve alt problemleri aşağıda belirtilmektedir.

Ana Problem:

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı keman öğrencilerine uygulanan müzikal boğumlama eğitiminin temel müzikal boğumlama özelliklerine etkisi nedir?

Alt Problemler:

1. Öğrenciler, eserin gerektirdiği müzikal boğumlama ritim, ezgi, konum geçişi, motif, cümle ve dönem boyutlarında ne derecede gerçekleştirmektedirler?
2. Müzikal boğumlama eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında keman eserlerini ritim, ezgi, konum geçişi, motif, cümle ve dönem boyutlarında seslendirme-yorumlamada anlamlı bir fark var mıdır?

2. YÖNTEM

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı keman öğrencilerinin müzikal boğumlama özelliklerini ve öğrencilere uygulanan müzikal boğumlama eğitiminin temel müzikal boğumlama özelliklerine etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, güdülen amaç, izlenen yöntem ve uygulanan işlem ile toplanan verilerin niteliği açısından bir yönüyle betimsel, diğer yönüyle deneysel bir araştırma niteliği taşımaktadır.

Araştırmanın “betimsel” kısmında araştırmanın temellendirilmesi ve hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için çeşitli performans ölçekleri incelenip çözümlenmiş, ölçme-değerlendirme, istatistik alanlarında uzman deneyimli kişilerden uzman görüşü alındıktan sonra veri toplama aracının kavramsal yapısı ve ana çerçevesi belirlenmiştir.

Araştırmanın “deneysel” kısmı ise “kontrol gruplu ön-test,son-test” modeline göre gerçekleştirilmiştir. Deneysel çalışma, örnekleme giren 20 öğrencinin tesadüfi örnekleme (random) yoluyla ikiye ayrılmasıyla oluşturulan iki gruptan biri olan “deney” grubu üzerinde yapılmıştır. Deneysel çalışma sürecinde, ön-test / son-testte kullanılmak üzere temel yay tekniklerinden “detache” ve “legato” yay tekniklerini içeren biri tonal, diğeri modal birbiriyle eşdeğer özellikler taşıyan iki parça seçilmiştir. Bu parçaları doğru ve etkili boğumlayabilmeye yönelik olarak deney grubuna önceden belirlenen alıştırmalar, etütler ve diğer çalışmalarla belli bir eğitim verilmiştir. Kontrol grubuna ise böyle bir eğitim verilmemiştir.

Deneysel çalışma dört haftalık bir süre içerisinde, aynı ortam, süre ve zaman dilimi içinde haftada iki kez gerçekleştirilen sekiz çalışmadan oluşmuştur. Çalışmalar video kamerayla kaydedilmiştir. Video kayıtlarını izleyen üç gözlemci tarafından önceden hazırlanmış olan gözlem formları doldurulmuştur. Gözlem yöntemiyle Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndaki keman öğrencilerinin temel müzikal boğumlama özelliklerine ilişkin mevcut durum saptanmış, uygulanan eğitimin öğrencilerin müzikal özelliklerine etkisinin olup olmadığı gözlenmiştir.

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı keman öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; 2007-2008 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndaki Lisans II ve Lisans III keman öğrencileri arasından daha önceki bireysel çalgı keman dersi yarıyıl final sınav notları dikkate alınarak tesadüfi örnekleme (random) yoluyla seçilen 10’u deney grubunda, diğer 10’u da kontrol grubunda yer almak üzere toplam 20 keman öğrencisi oluşturmaktadır.

Tablo 1: Deney ve Kontrol Gruplarının Keman Dersi Başarı Ortalamaları

	Ortalama (%)
Deney Grubu	94,48
Kontrol Grubu	90,76

Tablo 1 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının keman başarı ortalamaları sayısal olarak görülmektedir. Buna göre deney grubunun başarı ortalamasının % 94,48, kontrol grubunun başarı ortalamasının ise % 90,76'dır. Grupların başarı ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Aracı ve Denel İşlem

Bu araştırmada iki çeşit veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar; öğrencilerin performanslarının istatistiksel veriye dönüştürmek için öğrencilerin davranışları gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ilişkin “+” ve “-“ verilerek doldurulan iki bölmeli ölçekten oluşan gözlem formu ve öğrencilerin performanslarını puanlamak için seslendirilen parçaların öğelerine zorluk derecelerine göre puan vermeleri için uzman kişilere uygulanan dereceleme ölçeği anketidir.

Öğrencilerin performansına ilişkin gözlem sonuçlarının puana dönüştürmede Delphi-Consensus tekniği uygulanmıştır. Uzmanlara seslendirilen parçaların ritim, ezgi ve konum geçişi bakımından ölçü ölçü zorluk derecelerine göre “kolay, orta, zor” olmak üzere üç aşamanın belirtildiği doğru çizgi üzerinde uygun olan yere (X) işareti koyarak puan vermeleri istenmiş, verdikleri puanlar sonucunda çıkan ortalamaya katılıp katılmadıkları ikinci kez sorularak zorluk derecesinin sayısal değeri kesinleştirilmiştir. Bu puanlama dikkate alınarak öğrenci performansları gözlemciler tarafından öğrencilerin toplam puanları hesaplanarak sayısal veriye dönüştürülmüştür.

Deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin mevcut müzikal boğumlama özelliklerini tespit etmek için ön-testte çalmaları istenilen parçalar bir hafta önceden verilerek keman dersi öğretim elemanlarından yardım almadan kendi başlarına çalışmaları istenmiştir. Bir hafta sonunda parçaları çalışmaları kameraya kaydedilerek ön-test tamamlanmıştır. Ön-test sırasında çalmaları istenilen parçaların notaların çoğaltılmamasına dikkat edilmiş ve ön-test sonunda parçaların notaları son-testte tekrar kullanılmak üzere öğrencilerden toplanmıştır.

Öğrencilere uygulanan eğitim, haftada iki saat olmak üzere deney grubunda yer alan her öğrenciyle toplam sekiz saat bireysel çalışma yapılması şeklinde planlanmıştır. Eğitimin uygulanması, dört haftada tamamlanmıştır.

Uygulanan eğitim sonunda öğrencilere ön-testte çaldıkları parçalar tekrar verilerek bir kez daha bir hafta kendi başlarına çalışmaları istenmiştir. Bir hafta sonunda parçaları çalışmaları kaydedilerek son-test tamamlanmıştır.

Gözlemciler, birbirlerinden bağımsız olarak önce ön-test kayıtlarını sonra son-test kayıtlarını her bir eseri her bir değişken için izleyerek gözlem sonuçlarını ölçü ölçü gözlem formuna işlemişlerdir. Bu işlemi yaparken öğrencilerin deney veya kontrol grubunda olduğunu bilmeksizin performanslarını gözlemlerinde bulunmuşlardır.

Gözlemcilerin kaydettikleri gözlem sonuçları, ölçülerin zorluk derecesi esas alınarak belirlenmiş olan sistemine göre puanlanmıştır.

Verilerin İşlenmesi ve Çözülmesi

Araştırmanın genel amacı ve ana problemi çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler öncelikle bir sistematik dahilinde excell Microsoft 2003 programına aktarılmıştır. Veriler, Excell’de önışlemeden geçirilerek uzman kişi tarafından SPSS 11.5.0 (the Statistical Package for the Social Sciences)’te analiz yapılacak hale dönüştürüldü. SPSS çözümlemelerinde, deney ve kontrol veri grupları karşılaştırılırken gruplardaki öğrenci sayısı 30’un altında olduğu için parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerden Mann-Whitney U (gruplar birbirinden bağımsız) testi, her bir grup kendi içinde (ön-test-son-test) ve parçaların benzer bölümleri karşılaştırılırken de Wilcoxon Z (gruplar birbirine bağımlıysa) testi kullanılmıştır. Hesaplanan U ve Z değerleri tablolarda verilmemiş, sadece “p” olasılık değerlerine yer verilmiştir. Satırlardaki “p” değerleri Wilcoxon Z, sütunlardaki, “p” değerleri ise Mann-Whitney U testi değerleridir. İstatistiksel sonuçlar yorumlanırken güven sınırı olarak % 95 değeri kullanılmış, elde edilen p değeri 0,05’ten küçük ise gruplar arasında farklılığın anlamlı olduğu belirtilmiştir. Gruplar farklılık göstermişse tanımlayıcı istatistiklere bakılarak farkın yönü açıklanmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki kişi sayısı 30’un altında olduğu için ayrıca homojenite testi yapılmasına gerek duyulmamış fakat grupların homojen olup olmadıklarının anlaşılması için tablolardaki ortalamalar, standart sapma değerleriyle birlikte verilmiştir. Varyasyon sayısı % 50’den küçükse grup homojen, % 50’den büyükse grup heterojendir.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmada elde edilen bulgular, alt problemler sırasına göre sunulmuştur. Söz konusu alt problemler başlıklandırılarak, her bir alt problemin altına öncelikle o alt probleme yönelik olarak elde edilen bulgular tablo halinde verilmiştir. Tablonun altındaki ilk paragrafta tablonun sözel açıklaması yapılmış, sonraki paragrafta ise yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 2: Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Parça Ön-test Son-test Ritim Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	217,147	21,534	250,422	7,343	0,005
Kontrol Grubu	10	208,914	16,016	222,897	10,600	0,028
p	-	0,393		1,08E-05		-

Tablo 2 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları tonal parçadaki ön-test ve son-test ritim performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların kendi içlerinde yapılan ön-test ve son-test ritim performansları karşılaştırılmasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Grupların birbirleriyle yapılan karşılaştırmada ön-test ritim performanslarında anlamlı farklılık olmadığı, son-test ritim performanslarında ise anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu bulgulara göre, grupların kendi içlerindeki ön-test-son-test karşılaştırılmasında her grubun kendi içinde olumlu yönde geliştiği ve performanslarında artış olduğu görülmektedir. Fakat deney ve kontrol gruplarının son-test performanslarının karşılaştırılması dikkate alındığında gelişmenin deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları tonal parçanın ritim boyutunun incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Parça Ön-test Son-test Ritim Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	122,982	5,800	124,045	2,959	0,646
Kontrol Grubu	10	120,618	6,284	120,809	3,899	0,575
p	-	0,105		0,063		-

Tablo 3 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları modal parçadaki ön-test ve son-test ritim performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların hem kendi içlerinde hem de birbirleriyle yapılan karşılaştırmada ön-test son-test ritim performanslarında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Bu bulgulardan, grupların ön-testteki performanslarını son-testte de aynı şekilde sergiledikleri ve performanslarında anlamlı bir artışın olmadığı görülmektedir.

Tablo 4: Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Parça Ön-test Son-test Ezgi Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	252,032	23,150	283,931	8,533	0,005
Kontrol Grubu	10	225,435	81,749	262,873	34,913	0,005
p	-	0,631		0,035		-

Tablo 4 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları tonal parçadaki ön-test ve son-test ezgi performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların kendi içlerinde yapılan karşılaştırmada ön-test ve son-test ezgi performanslarında anlamlı farklılık olduğu, deney ve kontrol gruplarının ön-test performans ortalamalarının karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık olmadığı fakat son-test performans ortalamalarının karşılaştırılmasında ise anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu bulgulardan, grupların kendi içlerindeki ön-test-son-test karşılaştırılmasında her grubun kendi içinde olumlu yönde geliştiği ve performanslarında artış olduğu görülmektedir. Fakat deney ve kontrol gruplarının son-test performanslarının karşılaştırılması dikkate alındığında gelişmenin deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları tonal parçanın ezgi bakımından incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 5: Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Parça Ön-test Son-test Ezgi Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	151,287	2,145	151,475	2,604	0,953
Kontrol Grubu	10	137,484	24,025	135,864	30,994	0,721
p	-	0,023		0,004		-

Tablo 5 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları modal parçadaki ön-test ve son-test ezgi performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların kendi içlerinde yapılan ön-test ve son-test ezgi performans karşılaştırmalarında anlamlı bir farklılık olmadığı, birbirleriyle karşılaştırıldıklarında ise ön-test ve son-test performanslarında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Deney grubunun kontrol grubun göre önde başladığı ve ön-testteki performansını son-testte de aynı şekilde sergiledikleri, kontrol grubunun ise son-test performansında ön-test performansına göre az bir düşüş olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları modal parçanın ezgi boyutunun incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 6: Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Parça Ön-test Son-test Konum Geçiş Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	118,424	21,076	185,552	7,740	0,005
Kontrol Grubu	10	117,876	53,283	168,176	35,145	0,028
p	-	0,796		0,971		-

Tablo 6 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları tonal parçadaki ön-test ve son-test konum geçişi performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının kendi içlerindeki tonal parçadaki ön-test ve son-test konum geçişi performans ortalamalarında anlamlı farklılık olduğu, birbirleriyle karşılaştırıldıklarında ise konum geçişi performanslarında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Bu bulgulardan, grupların kendi içlerindeki ön-test-son-test karşılaştırılmasında her grubun kendi içinde olumlu yönde geliştiği ve performanslarında artış olduğu görülmektedir. Fakat deney ve kontrol gruplarının ön-test ve son-test puanlarının karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olmadığı böylece konum geçişine yönelik çalışmanın faydalı olmadığı söylenebilir.

Tablo 7: Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Parça Ön-test Son-test Motif Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	23,040	8,136	36,030	2,717	0,005
Kontrol Grubu	10	19,670	7,807	25,470	5,631	0,047
p	-	0,436		4,33E-05		-

Tablo 7 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları tonal parçadaki ön-test ve son-test motif performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının kendi içlerinde tonal parçadaki ön-test ve son-test motif performanslarında anlamlı farklılık olduğu, birbirleriyle yapılan karşılaştırmada ise ön-test performanslarında anlamlı farklılık olmadığı ve son-test performanslarında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Grupların kendi içlerindeki ön-test-son-test karşılaştırılmasında her grubun kendi içinde olumlu yönde geliştiği ve performanslarında artış olduğu görülmektedir. Fakat deney ve kontrol gruplarının son-test performanslarının karşılaştırılması dikkate alındığında gelişmenin deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları tonal parçanın motif boyutunun incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 8: Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Parça Ön-test Son-test Motif Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	33,380	1,953	33,570	2,006	0,799
Kontrol Grubu	10	28,360	5,477	27,800	6,990	0,721
p	-	0,019		0,005		-

Tablo 8 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları modal parçadaki ön-test ve son-test motif performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların kendi içlerinde yapılan ön-test ve son-test motif performans karşılaştırılmasında anlamlı farklılık olmadığı, grupların birbiriyle yapılan ön-test ve son-test performans ortalamalarının karşılaştırılmasında ise anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Deney grubunun ön-testteki performanslarını son-testte de aynı şekilde sergiledikleri, kontrol grubunun performansında ise son-testte az bir düşüş olduğu, ön-test ve son-test karşılaştırılmasında gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu ve farkın deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları modal parçanın motif boyutunun incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 9: Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Parça Ön-test Son-test Cümle Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	24,260	9,305	38,510	5,596	0,005
Kontrol Grubu	10	20,860	8,451	27,400	5,549	0,047
p	-	0,529		0,001		-

Tablo 9 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları tonal parçadaki ön-test ve son-test cümle performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların kendi içlerinde yapılan ön-test ve son-test cümle performans karşılaştırılmasında anlamlı farklılık olduğu, birbirleriyle yapılan ön-test karşılaştırılmasında anlamlı farklılık olmadığı fakat son-test karşılaştırılmasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Grupların kendi içlerindeki ön-test-son-test karşılaştırılmasında her grubun kendi içinde olumlu yönde geliştiği ve performanslarında artış olduğu görülmektedir. Fakat deney ve kontrol gruplarının son-test performanslarının karşılaştırılması dikkate alındığında gelişmenin deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları tonal parçanın cümle boyutunun incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 10: Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Parça Ön-test Son-test Cümle Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	33,350	2,012	33,540	2,067	0,799
Kontrol Grubu	10	28,370	5,443	27,750	6,925	0,760
p	-	0,019		0,007		-

Tablo 10 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları modal parçadaki ön-test ve son-test cümle performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların kendi içlerinde yapılan ön-test ve son-test cümle performans karşılaştırılmasında anlamlı farklılık olmadığı, grupların birbirleriyle karşılaştırılmasında ise ön-test ve son-test performansları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Grupların ön-testteki performanslarını son-testte de aynı şekilde sergiledikleri ama farkın deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları modal parçanın cümle boyutunun incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 11: Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Parça Ön-test Son-test Dönem Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	22,880	11,930	43,260	3,572	0,005
Kontrol Grubu	10	17,640	8,267	29,000	6,194	0,013
p	-	0,315		2,17E-05		-

Tablo 11 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları tonal parçadaki ön-test ve son-test dönem performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların kendi içlerinde yapılan ön-test ve son-test dönem performans karşılaştırmasında anlamlı farklılık olduğu, grupların birbirleriyle yapılan karşılaştırmada ön-test performansları arasında anlamlı farklılık olmadığı ancak son-test performansları karşılaştırılmasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Grupların kendi içlerindeki ön-test-son-test karşılaştırılmasında her grubun kendi içinde olumlu yönde geliştiği ve performanslarında artış olduğu görülmektedir. Fakat deney ve kontrol gruplarının son-test performanslarının karşılaştırılması dikkate alındığında gelişmenin deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları tonal parçanın dönem boyutunun incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 12: Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Parça Ön-test Son-test Dönem Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

	n	Ön-test		Son-test		p
		$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
Deney Grubu	10	31,460	2,801	33,370	2,058	0,114
Kontrol Grubu	10	25,490	6,105	27,690	6,876	0,359
p	-	0,029		0,005		-

Tablo 12 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının çaldıkları modal parçadaki ön-test ve son-test dönem performans ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistiksel testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir.

Grupların kendi içlerinde yapılan ön-test ve son-test dönem performans karşılaştırmasında anlamlı farklılık olmadığı, deney ve kontrol gruplarının ön-test ve son-test performans ortalamalarının karşılaştırılmasında ise anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Grupların son-test performanslarında ön-teste göre az bir artışın olduğu ve grupların birbirleriyle karşılaştırılmasında ise farkın deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre çaldıkları modal parçanın dönem boyutunun incelenmesi sonucunda deney grubuna uygulanan eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre;

1. Müzikal boğumlama eğitimi almayan keman öğrencilerinin müzikal boğumlama özelliklerinde genel olarak düşük düzeyde oldukları bazı özelliklerde (ezgi, konum geçişi ve cümle boyutlarında) ise yetersiz oldukları görülmektedir.

2. Uygulanan müzikal boğumlama eğitimi, keman öğrencilerinin temel müzikal boğumlama özelliklerini olumlu yönde etkilemektedir.

a. Müzikal boğumlama eğitimi, tonal parçanın ritim boyutunda olumlu yönde etkilidir.

b. Müzikal boğumlama eğitimi, hem tonal parçanın hem de modal parçanın ezgi boyutunda olumlu yönde etkilidir.

c. Müzikal boğumlama eğitimi, tonal parçanın konum geçişi boyutunda olumlu yönde etkide bulunmuştur.

ç. Müzikal boğumlama eğitimi, hem tonal parçanın hem de modal parçanın motif boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

d. Müzikal boğumlama eğitimi, hem tonal parçanın hem de modal parçanın cümle boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

e. Müzikal boğumlama eğitimi, hem tonal parçanın hem de modal parçanın dönem boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

3. Keman öğrencilerinin, müzikal boğumlamanın ritim ve ezgi boyutlarında tonal parçada modal parçaya göre daha başarılı oldukları görülmektedir.

4. Keman öğrencilerinin müzikal boğumlamada eserlerin çabuk bölümlerinde yavaş bölümlere göre daha başarılı oldukları görülmektedir.

5. ÖNERİLER

1. Öğrencilerin eserleri çalışırken müzikal ifadeyi ortaya çıkarmada, sadece notaları yazdıkları gibi çalmanın yeterli olmadığı konusunda ve nota üzerindeki öbür müziksel yazı öğelerini okuyup uygulamada daha çok bilinçlendirilmelerinin ve bu noktada keman eğitimcilerinin de öğrencilere daha çok rehberlik etmeleri gerekli görülmektedir.

2. Çalgı eğitimi derslerinde çalışılan dizi, etüt ve eserlerde başlangıç aşamasından itibaren müzikal boğumlamanın önemi üzerinde durulmasının yararlı olacağı görülmektedir.

3. Düşünebilen, sorgulayabilen ve ilişkilendirebilen müzik öğretmen adayları yetiştirebilmek için keman eğitiminin teknik ve müzikal boyutlarında müziksel boğumlama odaklı çözümleyici yaklaşımlara yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

4. Müzikal boğumlamaya ilişkin kapsama alınmayan başka değişkenler (hız, gürlük, parmaklandırma vb.) ele alınarak, daha geniş örneklem grupları üzerinde farklı çalgı türlerinde yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Auer, Leopold (1980), *Violin Playing As I Teach It*. Dover Publications, Inc., New York.

Bayraktar, Ertuğrul (1996), "Müzik Öğretimi ve Çağdaş Teknoloji", *Müzik Öğretimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

Galamian, Ivan (1962), *Principles of Violin Playing and Teaching*. Prentice-Hall, Inc., USA.

- Günay, Edip ve Ali Uçan (1975), *Mektupla Yükseköğretim Eğitim Enstitüleri Mektup No:2*. Mektupla Öğretim Merkezi, Ankara.
- Menuhin, Yehudi (1986), *The Compleat Violinist*. Summit Boks, New York.
- Özbay, Murat (2005), “Sesle İlgili Kavramlar ve Konuşma Eğitimi”, *Milli Eğitim Bakanlığı Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı: 168.
- Resimli Ansiklopedik Büyük Sözlük (1990), İstanbul: Arkın Yayınevi.
- Say, Ahmet (1999), *Müzik Ansiklopedisi*, Başkent Yayınevi, Ankara.
- Say, Ahmet (1998), *Türkiye'nin Müzik Atlası*. Borusan Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Sözer, Vural (1998), *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*, Remzi Kitabevi Yayıncılık, İstanbul.
- Şen, Ebru (2001), “Keman Eğitiminde Seslendiricilik/Yorumculuk Özelliklerinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmaların Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taşer, Suat (2000), *Örneklerle Konuşma Eğitimi*, Papirüs Yayınevi, İstanbul.
- Tura, Yalçın (1998), *Türk Musikisinin Meseleleri*, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Uçan, Ali (1996), *İnsan ve Müzik / İnsan ve Sanat Eğitimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

